

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

СТАНДАРТИЗАЦИЯТА - ПРЕДИМСТВА И ПОСТИЖЕНИЯ

БЪЛГАРСКИ
ИНСТИТУТ ЗА
СТАНДАРТИЗАЦИЯ

ПРОЕКТ: № BG 161PO003-4.3.01-0003-C0001

„УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА
СТАНДАРТИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ“

Ние се нуждаем от стандарти, защото:

- повишават безопасността на продуктите
- подобряват качеството
- осигуряват стабилност на продуктите, процесите и услугите
- служат като база при оценяване на съответствието
- водят до икономии при производството
- подпомагат законодателството при създаването и изпълнението на нормативните актове
- позволяват на производителите да спазват европейското законодателство
- служат при договаряне по отношение на технически изисквания и предписания
- увеличават конкурентоспособността на производителите
- премахват техническите пречки в търговията
- помагат за опазване на околната среда и екологичното равновесие
- отразяват научните изследвания и развитието на технологиите
- улесняват разбирателството между партньорите

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007–2013, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Българския институт за стандартизация и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз или Министерство на икономиката, енергетиката и туризма.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	2
1. Какво представляват стандартите	3
Ролята на стандартите	4
Ползата от стандартите	5
2. Как се създават стандартите	9
Нива на стандартизация	9
Основни принципи за работа по стандартизация	10
3. Национална система по стандартизация	11
Ролята на Българския институт за стандартизация	11
Политика, цели и задачи на БИС	11
4. Резултати от изпълнението на проект „Усъвършенстване на системата за стандартизация в България“ по Оперативна програма „Конкурентоспособност“	18

ВЪВЕДЕНИЕ

В днешния глобален и непрекъснато променящ се свят се налага да бъдем все по-информирани. Тази брошура ще ви запознае с ползата от стандартите и как те правят живота ни по-лесен, по-безопасен и по-добър.

Стандартизацията е съществена част от икономиката на всяка държава и играе важна роля за нейното интегриране в единния европейски пазар. Чрез стандартите се уеднаквяват изискванията към продуктите и услугите и така се постига тяхното свободно движение. Прилагането на стандартите съдейства за подобряване на производителността и за осигуряване на постоянно качество на продуктите, което от своя страна повишава доверието на потребителите.

Настоящата брошура се издава в изпълнение на проект „Усъвършенстване на системата за стандартизация в България“ по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007–2013 г.“ и е предназначена за популяризиране на дейността по стандартизация и привличане на нови участници в стандартизационния процес. Тя е насочена към предприятията и българския бизнес за конкурентното им представяне на общия европейски пазар. Брошурата популяризира и резултатите, които бяха постигнати с изпълнението на този важен за цялата инфраструктура по качество проект.

Нашият стремеж е да подпомогнем малките и средните предприятия в разбирането им за стандартизацията като цяло: ще научите за дейността по стандартизация на национално, европейско и международно ниво, как да бъдете част от този процес, какви са отговорностите на националния орган за стандартизацията.

Надяваме се да бъдем максимално полезни и да разсеем някои „митове“ за стандартите, например че „стандартите не са подходящи за моя бизнес“. Сами ще се убедите, че стандартите подобряват качеството, ефективността, предлагат решения на различни проблеми, следователно са важни както за стартиращи предприятия и организации, така и за добре утвърдени фирми.

Нашата цел е да насърчим всички фирми и организации, които желаят да управляват по-добре своя бизнес чрез прилагането на стандартите. Ако все още не сте използвали стандартите и не сте се включили в дейността по стандартизация – може би сега е времето да го направите!

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВАТ СТАНДАРТИТЕ

Накъдето и да погледнем, виждаме стандарти. Те са неразделна част от всекидневието ни. Почти няма област, в която да не са необходими. Желаяем храната ни да е безопасна и водата чиста. Когато сме болни, искаме ефикасно лечение, да използваме изпитани лекарства на базата на надеждни анализи и изследвания. Уредите, които купуваме, трябва да работят добре и да са безопасни за здравето ни.

Ние искаме да бъдем информирани потребители. В нашата дейност обаче не искаме отново да „откриваме колелото“ или да губим ненужно време. Ние се нуждаем от стандарти.

Стандартите са общият език, на който говорят производителите, потребителите, научните и академичните среди, органите на държавната администрация, обществените институции, сдруженията на потребители, застрахователи и други.

Какво е стандарт?

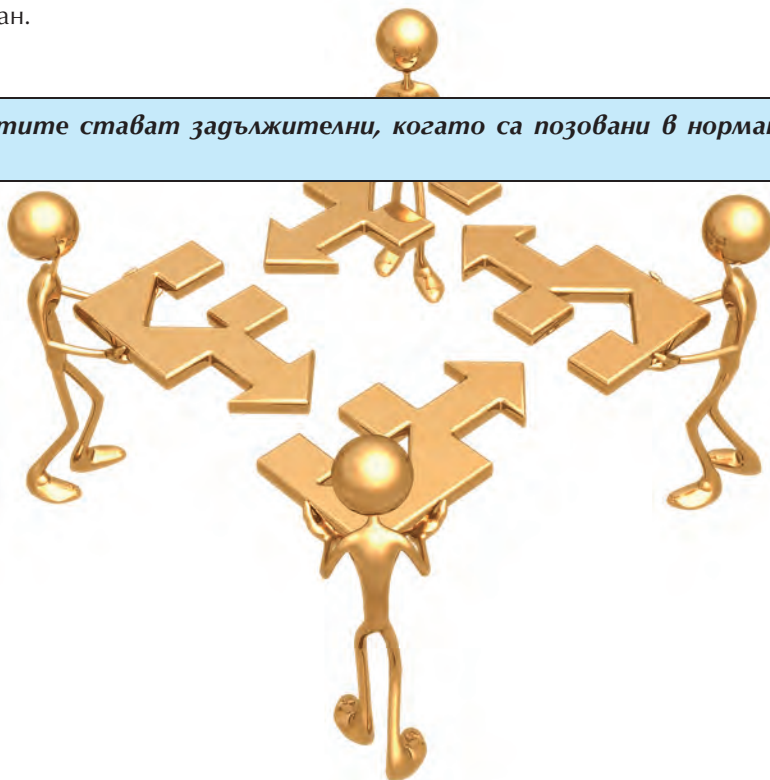
- документ, одобрен от признат орган;
- предоставящ за обща и многократна употреба правила, указания или характеристики за дейности или за резултати от тях;
- целящ достигане на оптимален резултат в даден контекст.

➤ *Стандарт и нормативен акт*

Стандартът е документ, чието прилагане е доброволно. Разработва се от заинтересованите (производители, доставчици, научни среди, потребители и др.) в рамките на стандартизационен орган по демократична процедура, основаваща се на консенсус. Одобрява се от признат орган по стандартизация.

Нормативният акт е документ, задължителен за прилагане. Той е разработен и одобрен от държавен орган.

Стандартите стават задължителни, когато са позовани в нормативен акт или договор.

➤ **Хармонизиран стандарт**

Най-важните мерки, които бяха предприети за осигуряване на свободното движение на стоки, услуги, хора и капитали в Европейския съюз, са:

- **хармонизиране на техническото законодателство** и
- **хармонизиране на стандартите.**

Какво е хармонизиран стандарт?
– техническа спецификация;– одобрен от европейски орган по стандартизация;– разработен по мандат на Европейската комисия или Европейската асоциация за свободна търговия;– подкрепя съществени изисквания на директива/и от Нов подход.

Хармонизираните европейски стандарти подкрепят европейското законодателство, свързано с безопасността, опазването на здравето и околната среда. 30% от европейските стандарти са хармонизирани.

Прилагането на хармонизираните стандарти също е доброволно, но изпълнението на техните изисквания дава т. нар. „презумпция за съответствие“ със съществените изисквания на европейските директиви от Нов подход.

➤ **Стандартизационни документи, различни от стандартите**

Освен стандарти, одобрени с консенсус, с цел осигуряване на по-голяма гъвкавост се разработват и други видове стандартизационни документи. Това са технически спецификации, технически доклади, споразумения на работни форуми и ръководства. Те също се разработват и одобряват от стандартизационни органи на европейско, международно и национално ниво, но по опростени процедури, което позволява своевременно да бъдат удовлетворени нуждите на пазара по отношение на технически изисквания и информация.

Ролята на стандартите

Основната роля на стандартите е да подпомагат участниците на пазара, иновациите и да насърчават инвестициите. Те улесняват комуникацията при търговията и предлагат решения за по-ефикасно използване на ресурсите.

Стандартите

- **осигуряват съвместимост** – взаимодействие и взаимозаменяемост между отделните части на един продукт или между различни продукти;
- **поддържат минимално ниво на качеството**, определено по отношение на пригодността за използване по предназначение или по отношение на безопасността;
- **осигуряват намаляване на многообразието**, основано на най-добрите практики;
- **предоставят техническа информация** за процеси, материали и функции.

Ползата от стандартите

Стандартите

- улесняват общуването между икономическите партньори – производителите, потребителите и официалните власти;
- подпомагат законодателството при създаването и изпълнението на нормативни актове;
- служат за основа при оценяване на съответствието;
- служат при договаряне по отношение на технически изисквания и предписания.

Социална значимост на стандартите

Стандартите играят важна роля за осигуряване на условия за защита на потребителите, безопасност на работещите, насърчават социалната отговорност, играят важна роля за опазването на здравето и живота на хората и на околната среда.

Стандартите и потребителите

Продуктите, произведени в съответствие с даден стандарт, създават сигурност за потребителя. Чрез тях се гарантира, че продуктите са безопасни и притежават минималните нива на качествените характеристики.

Особено важна е ролята на стандартите за предотвратяване на продажбата на застрашаващи живота и здравето продукти. Потребителят с основание очаква да бъде защитен чрез действието на законите и стандартите.

Стандартите и условията на труд

Съществуват много и различни стандарти, които дават решения на възможни проблеми, свързани с условията на работното място и производството.

Стандартите и околната среда

Въздействието върху здравето, безопасността на хората и околната среда при използването на съвременните технологии прави стандартите жизнено важен елемент за предотвратяване на рисковете.

В тази област се разграничават три групи стандарти:

- задължителни стандарти за опазване на околната среда, налагани чрез нормативни актове;
- стандарти, използвани при дейностите по наблюдение и контрол;
- стандарти за системи за управление на околната среда.

Ролята на европейските стандарти

Не бихме могли да си представим обединена Европа без единни европейски стандарти.

Прилагането на европейските стандарти е предпоставка за формирането на единен европейски пазар и за премахването на пречките в търговията между икономическите партньори. Европейските стандарти се изработват с консенсус и отразяват икономическите и социалните интереси на всички тържави членки.

Един европейски стандарт заменя 33 различни национални стандарти в Европа и създава достъп до пазара на над 600 милиона потребители.

➤ **Свободното движение на стоки и услуги е една от основните свободи на Европейския съюз**

Преди приемането на европейските директиви основните технически пречки пред износителите бяха:

- **различаващото се в страните техническо законодателство**, определящо задължителните изисквания към продуктите, установени от отделните тържави по отношение на здравето и безопасността, опазването на околната среда;
- **различаващи се процедури за оценяване на съответствието**, налагащи производителят да оценява съответствието на своите продукти във всяка тържава, в която желае да изнася продукцията си.

С приемането на **европейските директиви**, чиято цел е уеднаквяване на съществуващото законодателство, се даде възможност за по-лесно съгласуване на изискванията към продуктите, взаимно признаване на резултатите от изпитванията в съответствие със стандартите и предотвратяване на нови бариери.

- **Директиви от Стар подход**

Този подход се основава на директиви, включващи подробни технически характеристики за всеки продукт.

- **Директиви от Нов подход**

Съдържанието на директивите от Нов подход се свежда до определянето на т. нар. „**съществени изисквания**“, отнасящи се основно до безопасността, опазването на здравето на хората и животните и на околната среда.

Новият подход установява следните принципи:

- формулиране в директивите на т. нар. „съществени изисквания“ към продуктите, гарантиращи тяхната безопасност;
- разработване на технически спецификации (хармонизирани стандарти), включващи съществените изисквания към продуктите, съгласно директивите;
- оценяване на съответствието със съществените изисквания на хармонизираните стандарти към директивите, преди продуктът да бъде пуснат на пазара, и поставяне на маркировка **СЕ** от производителя;
- отговорност за нанесени щети от страна на производителя, който трябва да декларира, че продуктът отговаря на съществените изисквания;
- сертификация на продукта, изследване на типа, оценяване на системата за производствен контрол от трета страна – нотифициран орган, който допълнително гарантира, че продуктът отговаря на съществените изисквания, определени в директивата.

Свободното движение на стоки, хора, услуги и капитали в Европа днес вече е реалност. Уеднаквяването на българските национални стандарти с европейските е едно от важните условия за осигуряване достъпа на българските стоки до европейските пазари.

Новият Регламент за европейската стандартизация – в подкрепа на малките и средните предприятия

Европейската стандартизация има нов регламент от 25.10.2012 г. Регламент № 1025/2012 на ЕС осъвременява правната рамка, за да се отразят последните новости в развитието и да се очертаят бъдещите предизвикателства пред европейската стандартизация.

И тъй като стандартите са важен инструмент за конкурентоспособността на фирмите и особено за малките и средните предприятия (МСП), чрез новата правна рамка те се насърчават да участват активно както в националните, така и в европейските технически комитети и се улеснява достъпът им до стандартите. Националните органи за стандартизация:

- определят в годишните си работни програми проектите за стандартизация, които са от особен интерес за МСП;
- осигуряват свободен достъп на представители на МСП до дейности по стандартизация;
- осигуряват свободен достъп до проекти на стандарти;
- публикуват на своята интернет страница безплатни резюмета на стандарти;
- прилагат специални тарифи за предоставяне на стандарти или пакети стандарти на намалена цена.

Новата правна рамка подкрепя също обществените организации, работещи за безопасността и благосъстоянието на гражданите, опазването на околната среда, условията на труд, достъпността и други сфери на публичната политика.

Европейските стандарти са особено ефективни при прилагане в страните от ЕС в области като:

- **националното законодателство** – въпреки че хармонизираните стандарти са доброволни, когато даден продукт е произведен съгласно изискванията на такъв стандарт, това означава, че за продукта съществува т. нар. „презумпция за съответствие“ със съществените изисквания на съответния нормативен акт и той може да бъде продаван свободно във всички европейски страни.
- **обществените поръчки** – при процедурите за обществени поръчки се изисква като спецификация с предимство да бъдат използвани европейски стандарти.
- **в нерегулираната област** – доставянето на стоки и услуги от една европейска страна в друга е лесно при удостоверяване на съответствието или деклариране изпълнението на изискванията на европейските стандарти, които са едни и същи за всички страни.

Най-прекият начин за удостоверяване на съответствието на продуктите с определени изисквания е оценяването на съответствието с изискванията на стандартите.

➤ Европейските стандарти са средство за оценяване на съответствието

Оценяването на съответствието се основава на системна проверка и оценяване на способността на продукт, процес, услуга, система да удовлетворяват определени изисквания.

Оценяването на съответствието носи полза

- **за потребителите** – съответствието със стандартите дава увереност, че продуктът или услугата, която купуват, са годни за използване.
- **за производителите** – доказването на съответствието с изискванията на произвежданите от тях продукти или услуги улеснява свободното им движение през националните граници и повишава тяхната конкурентоспособност в страната.
- **за изпълнителната власт** – чрез оценяването на съответствието се гарантира, че задължителните изисквания, определени в нормативните актове, свързани с безопасността, опазването на здравето и околната среда, постоянно се спазват.

Оценяване на съответствието с изискванията на директивите от Нов подход

В общия европейски пазар е незаконно да се търгува със стоки и услуги, които не отговарят на съществените изисквания за безопасност, определени в съответните Европейски директиви.

Производителят или лицето, пускащо продукта на пазара, носи отговорност за съответствието на този продукт със задължителните изисквания, формулирани в съответния нормативен документ, въвеждащ Европейска директива (регулирана област).

За някои продукти от регулираната област производителят трябва да се обърне към нотифициран орган за получаване на сертификата за съответствие. Доказателство за съответствието на даден продукт със съществените изисквания на Европейска директива е поставената от производителя върху съответния продукт маркировка CE на базата на издаден сертификата.

Маркировката CE не е знак за качество, а за съответствие на даден продукт със законодателството на ЕС и позволява свободното му движение в рамките на европейския пазар.

Доброволна сертификация на продукт или услуга

Този вид сертификация се основава на определяне на съответствието с изискванията на стандартите за съответните продукти и услуги в нерегулираната област. Доказването на съответствието с даден стандарт, особено когато е потвърдено от трета независима страна, дава конкурентно предимство за продукта или услугата.

Сертификация на системи за управление

Силният конкурентен натиск, породен от необходимостта доставчиците да предлагат продукти и услуги с постоянно поддържано качество, се превърна в мощно средство за възприемане на стандартите от серията EN ISO 9000, отнасящи се за системи за управление на качеството, и от серията EN ISO 14000, отнасящи се за системи за управление на околната среда, както и за стандарти за управление в други сфери.

Единството на стандартите, изразяващо се в идеята и подхода при изграждане на системите за управление в различните сфери, дава възможност за ползването им при изграждане на интегрирани системи за управление, практикувано от много фирми и организации.

КАК СЕ СЪЗДАВАТ СТАНДАРТИТЕ

Стандартизационна система

Стандартизационната система е изградена на няколко нива, които са взаимно свързани и действат по едни и същи принципи и правила.

Нива на стандартизация

Примери

Национални органи по стандартизация	БИС – за България DIN – за Германия AFNOR – за Франция BSI – за Великобритания
Регионални органи по стандартизация	Европейски комитет за стандартизация (European Committee for Standardization – CEN) Европейски комитет за стандартизация в областта на електротехниката (European Committee for Electrotechnical Standardization – CENELEC) Европейски институт за стандартизация в далекосъобщенията (European Telecommunications Standards Institute – ETSI)
Международни органи по стандартизация	Международна организация за стандартизация (International Organization for Standardization – ISO) Международна електротехническа комисия (International Electrotechnical Commission – IEC)

Националните органи по стандартизация работят в подкрепа на националната икономика със средствата на стандартизацията и за защита на интересите на дадената страна, участвайки в дейността по стандартизация на регионално и международно ниво.

Стандартизационните органи на европейско ниво имат за цел чрез осигуряване на единни стандарти в рамките на общността да се премахнат техническите пречки в търговията на европейско ниво и да се повиши конкурентоспособността на европейската икономика на вътрешния и на глобалния пазар. Страните, членки на тези организации, са задължени да въвеждат европейските стандарти като национални стандарти.

Стандартизационните органи на международно ниво имат същите цели – премахване на пречките в търговията и повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез прилагане на най-добрите практики и технологии. Международните стандарти не трябва непременно да бъдат въвеждани като национални стандарти от страните членки, но Споразумението за технически пречки в търговията към Световната търговска организация (WTO/TBT) препоръчва международните стандарти да се прилагат във всички случаи, когато това е възможно.

Основни принципи за работа по стандартизация

Организациите по стандартизация се ръководят от принципите:

Достъпност – членството в стандартизационните организации е достъпно за всички заинтересовани на съответните нива – национално, европейско или международно. Всички разработвани от тези организации стандарти и стандартизационни документи са достъпни.

Широко участие – при разработването на стандартите трябва да бъде осигурено представителство на възможно най-широк кръг заинтересовани от всички групи, като не се допуска доминиращо влияние на някоя от тях.

Прозрачност – цялата важна информация трябва да бъде разпространена и достъпна за всички заинтересовани. Приемането на стандартите се основава на широко обществено обсъждане чрез процеса на обществено гопитване.

Общо съгласие (консенсус) – стандартите се разработват и приемат след постигане на общо съгласие между участниците в процеса на разработването им. Това означава, че не трябва да има настоятелно поддържано противоположно мнение при съгласуването.

Ефективност – за да могат да бъдат ефективни и да изпълняват своята роля, стандартите трябва да бъдат съобразени както с нуждите на пазара, така и с нормативната база. Органите по стандартизация провеждат активна политика за проучване на необходимостта от стандарти и работят в пряко сътрудничество с регулаторните органи.

Съгласуваност – дейността по стандартизация трябва да бъде съгласувана и координирана между организациите по стандартизация на всички нива, за да не се допуска конфликт или дублиране на дейности. Между стандартизационните организации на европейско ниво действат споразумения за съвместна работа – Виенското споразумение между CEN и ISO и Дрезденското споразумение между CENELEC и IEC.

Ролята на Българския институт за стандартизация

Националният орган за стандартизация в България е **Българският институт за стандартизация (БИС)**. БИС е демократична организация, която е отворена за всички заинтересовани от дейността по стандартизация. Членове могат да бъдат всички фирми и организации:

- сдружения на работодатели, браншови камари, производители и търговци;
- министерства, агенции, комисии и административни структури на изпълнителната власт;
- научни организации, институти и висши училища;
- лица за оценяване на съответствието, органи за контрол, органи за сертификация, лаборатории;
- сдружения на застрахователите, на потребителите, професионални организации и съюзи.

БИС организира дейността по стандартизация на национално ниво, ръководейки се от общоприетите принципи на стандартизацията – равнопоставеност, прозрачност и консенсус, като подпомага сближаването на гледните точки и отчитането на интересите на всички учасници в полза на обществото.

Членство в БИС

Членуването в Българския институт за стандартизация е доброволно. Всяка организация или фирма, която желае, може да стане член на БИС със статут на **активно участие**, на **наблюдател** или на **корпоративен член**.

Информация за начина на придобиване на членство в БИС можете да намерите на интернет страницата www.bds-bg.org

Финансиране на БИС

Финансирането на дейността по стандартизация се осъществява както със субсидия от гържавния бюджет, така и със средства от собствени дейности, от членски внос и от средства от договори за финансиране на конкретни теми по стандартизация.

Политика, цели и задачи на БИС

➤ **Политиката е насочена към:**

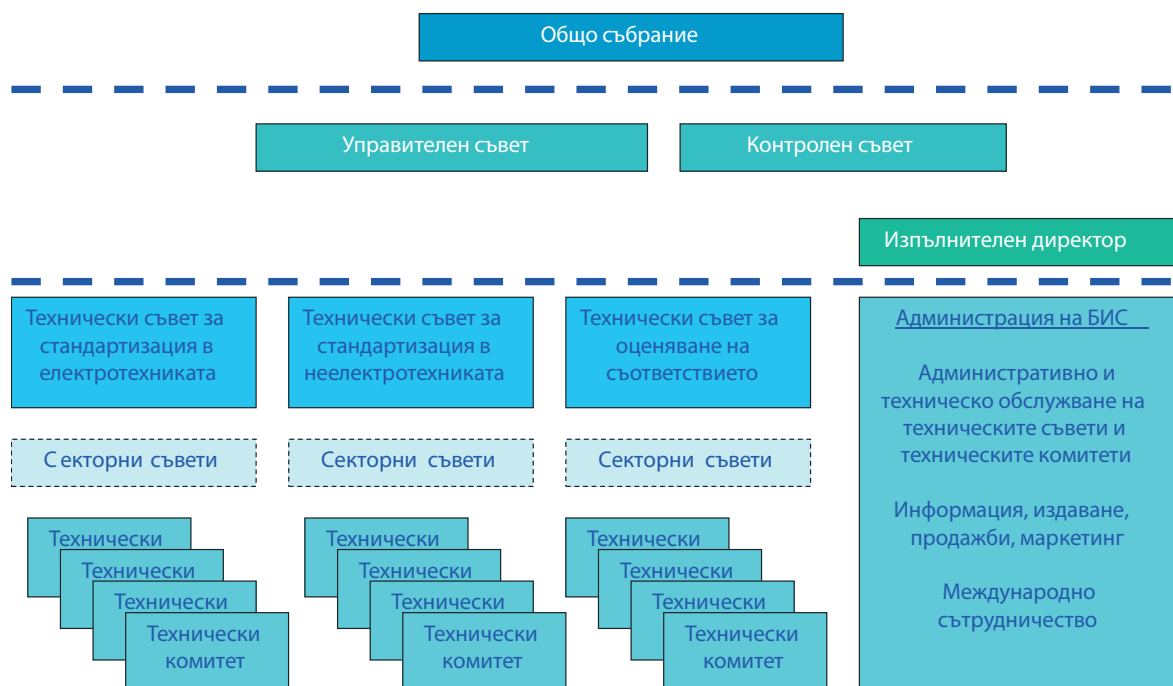
- Повишаване на доверието към институцията и мотивиране на заинтересованите за участие в дейността по стандартизация;
- Повишаване на увереността, че съдържанието на стандартите за продуктите, процесите или услугите е в съответствие с определените изисквания;
- Повишаване на удовлетвореността на клиентите от услугите на БИС;
- Повишаване на активността на български експерти при участието в работата на европейските и международните организации по стандартизация с цел защита на интересите на България и принос в разработването на европейските и международните стандарти.

➤ Стратегически цели

Стратегическите цели на БИС са свързани с повишаване на капацитета му за подпомагане на българската икономика, защита на интересите на потребителите и повишаване на конкурентоспособността на отделните предприятия и фирми чрез средствата на стандартизацията. В дългосрочен план пред националния орган по стандартизация са поставени следните приоритетни цели:

- Развитие и усъвършенстване на националната стандартизационна система;
- Осигуряване на бизнес подход и ефективна маркетингова дейност;
- Предоставяне на стандартизационни продукти и услуги, които отговарят на изискванията на пазара, в съответствие с принципите на достъпност, прозрачност и консенсус;
- Осигуряване на стабилно финансиране на националната стандартизационна система;
- Повишаване на активността на БИС при участие в европейските и международните организации по стандартизация;
- Загълбочаване на сътрудничеството с научните организации и висшите учебни заведения;
- Подобряване на сътрудничеството с министерствата и администрациите на органите на изпълнителната власт;
- Непрекъснато повишаване на квалификацията на служителите и експертите на БИС.

Обобщена схема на Българския институт за стандартизация

Органи на БИС

- **Общо събрание** – върховен орган, който избира членовете на управителните органи измежду представителите на членовете на БИС, провежда се веднъж годишно;
- **Управителен съвет** – състои се от 15 членове с петгодишен мандат, измежду които се избира председател;
- **Контролен съвет** – състои се от 3 членове и контролира финансовата дейност;
- **Изпълнителен директор** – управлява текущата дейност в съответствие с устава и решенията на Управителния съвет.

Работни органи на БИС

Технически съвети – органи на БИС, които управляват, координират и подпомагат работата по стандартизация. Участват признати експерти в съответния сектор на икономиката.

Към БИС функционират 3 технически съвета:

- Технически съвет за стандартизация в неелектротехническата област,
- Технически съвет за стандартизация в електротехническата област,
- Технически съвет за оценяване на съответствието.

Технически комитети на БИС (БИС/ТК) – създават се за конкретна област на стандартизация и са отговорни за организирането на дейността по разработване на стандарти и други стандартизационни документи.

Работни групи – групи от експерти, компетентни в определена област, които се създават към техническите комитети и към техническите съвети за изпълнение на конкретни стандартизационни задачи.

Сектори по стандартизация

Техническите комитети към БИС работят в определени сектори на икономиката и обикновено покриват областите на дейност на европейските и международните технически комитети. Според класификацията на европейските организации за стандартизация националните технически комитети са разпределени в следните сектори:

- ✓ Услуги и основополагащи стандарти,
- ✓ Здравеопазване, опазване на околната среда и медицински изделия,
- ✓ Строителство и строителни конструкции,
- ✓ Машиностроене, транспорт, подземни съоръжения и опаковки,
- ✓ Метални и неметални материали,
- ✓ Химия, храни и продукти за домакинството и свободното време,
- ✓ Електротехника, електроника, енергетика, телекомуникации и информационни технологии.

Активността на техническите комитети се определя от интересите в отделните сектори на индустрията.

Особено важни са комуникацията и сътрудничеството с малките и средните предприятия, които все повече придобиват увереност, че прилагането на стандартите е начин за осигуряване на конкурентни продукти на пазара.

Сътрудничество на БИС с органите на изпълнителната власт

Повишаването на ефективността от взаимодействието между БИС и органите на изпълнителната власт по отношение на прилагането на стандартите за целите на нормативните актове, както и по финансовото осигуряване на дейността по стандартизация е една от стратегическите цели на БИС.

Това може да се постигне чрез активно сътрудничество в областта на нотификациите с цел премахване на техническите пречки в търговията, участие на представители на тези органи в работата по стандартизация, подобряване на обмена на информация между БИС и институциите. Както и чрез организиране на съвместни обучения и семинари, свързани с прилагане на техническото законодателство, правилното прилагане на процедурите по оценяване на съответствието и други.

Участие на БИС в европейската и международната стандартизация

Участие в дейността по стандартизация на европейско ниво

БИС като национален орган за стандартизация е пълноправен член на Европейския комитет за стандартизация (CEN) и на Европейския комитет за стандартизация в електротехническата област (CENELEC) и заедно с останалите 33 членове допринася за изграждането на ефективна европейска стандартизационна система. Чрез участието си в тези организации БИС защитава българските национални интереси.

Участие в дейността по стандартизация на международно ниво

На международно ниво БИС участва в дейността по стандартизация на Международната организация за стандартизация (ISO) и Международната електротехническа комисия (IEC) със статут на активно членство или наблюдател в зависимост от интересите на страната ни.

Задължения по нотификация

За да не се създават нови пречки в търговията, БИС изготвя нотификации за започването на работа по проекти на български стандарти, разработвани на национално ниво в изпълнение на Споразумението за премахване на техническите пречки в търговията на Световната търговска организация (WTO/TBT), към което нашата страна се е присъединила.

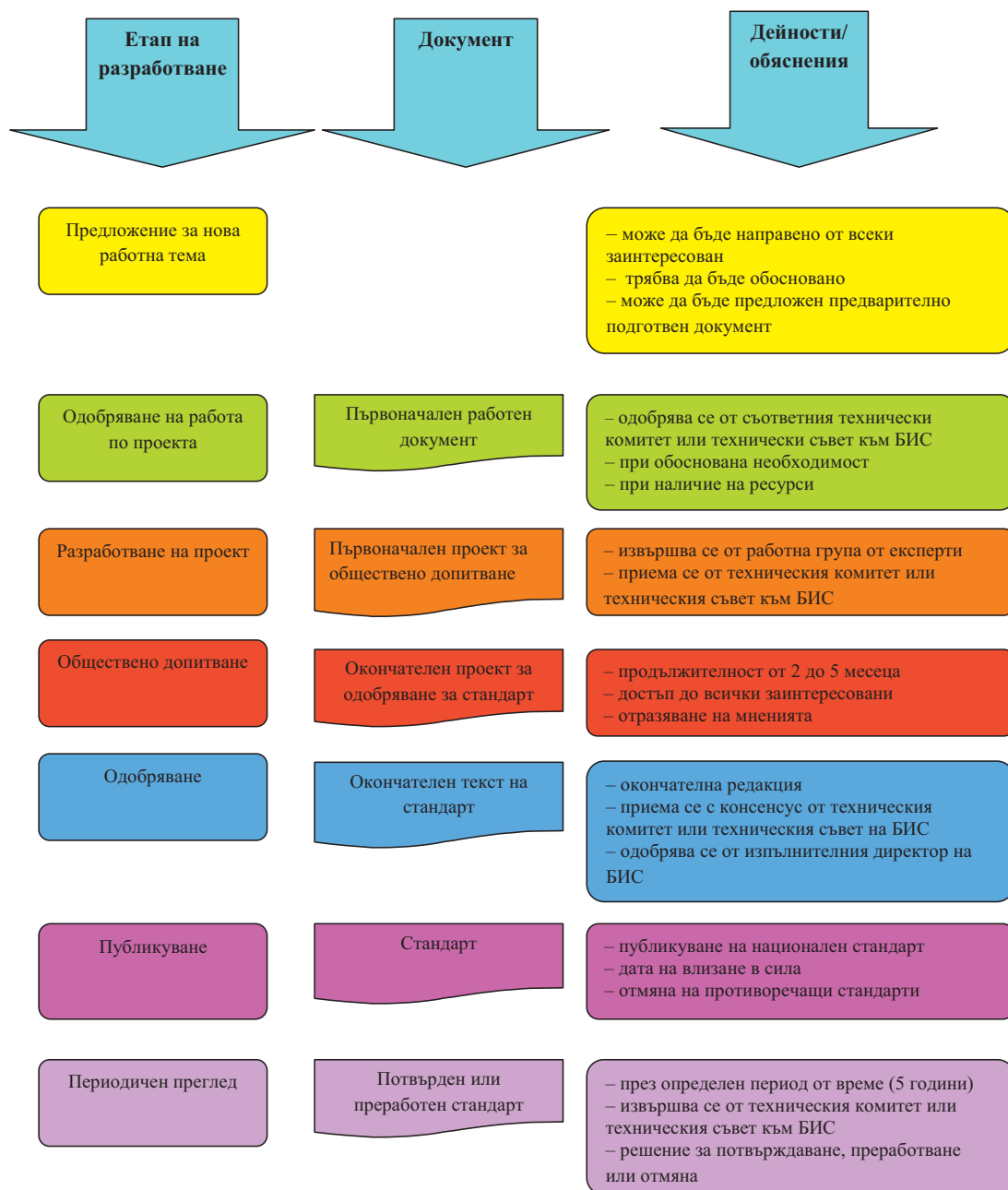
На европейско ниво, във връзка с Директива 98/34 за обмен на информация, БИС има задължението да информира Европейската комисия, европейските организации за стандартизация (CEN и CENELEC) и националните органи за стандартизация на държавите – членки на Европейския съюз, за всички нови проекти на национални стандарти.

Каква е организацията за разработване на стандартите?

Създадените към БИС работни органи (**технически съвети, технически комитети, работни групи от експерти**) организират, координират и извършват дейностите по разработване, съгласуване и приемане на стандартите.

Стандартите се разработват чрез последователност от етапи, които са еднакви за всички нива (национално, европейско и международно).

Процес на разработване на стандарт на национално ниво

Подробности за разработването на национални стандарти и за участието в работата на европейските и международните организации по стандартизация се съдържат в **Част 2 на Правилата за работа по национална стандартизация.**

Защо е необходимо да участвате в работата на технически комитет?

Въпреки че стандартите са доброволни, всеки заинтересован независимо от това, на коя група е представител, може да има полза и да допринесе за качеството на стандартите, като участва при разработването им.

Чрез участието си на работно ниво представителите в технически комитет и експертите могат:

- да влияят върху съдържанието на стандарта при разработването и съгласуването;
- да получават подробна предварителна информация за предвижданите изисквания на стандарта;
- да контактуват и обменят информация със своите партньори и конкуренти в процеса на работата, което е важно за повишаване на доверието между страните и е предварително условие за постигане на консенсус;
- да бъдат предлагани за участие в международни и европейски технически комитети.

Европейската интеграция – предизвикателство за националната стандартизация

При Нов подход:

- регулаторните органи (Европейската комисия) поставят задачи на стандартизационните органи;
- необходима е строга координация между стандартите и нормативните актове.

При разработването на стандартите

- необходима е замяна на националните стандарти с европейски;
- необходимо е създаване на национални огледални технически комитети.

При участие в дейността по стандартизация на европейско ниво се отчита следното:

- националните делегати/експерти трябва да бъдат информирани, мотивирани и обучени;
- за участие в дейността на европейско ниво са необходими повече финансови ресурси;
- работен език е английският.

При прилагането на стандартите

- необходимо е подпомагане за ефективното прилагане на стандартите в икономиката.

За да посрещнат тези предизвикателства, създадените към БИС национални технически комитети са огледални на европейските и международните технически комитети от съответната област и:

- провеждат процедура по обществено допитване и участват в официално гласуване по проекти на европейски и международни стандарти;

- осигуряват участие на делегати и експерти в работата на CEN/CENELEC и ISO/IEC;
- участват при въвеждането на европейските и международните стандарти като български стандарти;
- съдействат за поддържане на секретариати на европейски и международни организации по стандартизация.

Как можете да участвате в работата на европейски или международен технически комитет?

Като член на технически комитет към БИС или като експерт Вие може да бъдете предложени за участие в работна среща на европейски или международен технически комитет или в работна група на тези организации.

Продукти на БИС

Предлаганите от БИС документи, известни най-общо като издания на БИС, са:

- български национални стандарти (БДС);
- български стандарти, въвеждащи европейски и международни стандарти и хармонизационни документи (БДС EN, БДС ISO, БДС IEC, БДС HD, БДС EN ISO);
- български стандартизационни документи, включително въвеждащи европейски и международни стандартизационни документи (СД БИС/ТС, СД CEN/TS, СД CLC/TS, СД ISO/TS, СД IEC/TS, СД БИС/ТД, СД CEN/TR, СД CLC/TR, СД ISO/TR, СД IEC/TR и др.);
- каталог на БДС, съдържащ информация за действащи български стандарти, актуализиран два пъти годишно;
- официален бюлетин на БИС;
- списание „БДС Компас“;
- специализирани издания (брошури, информационни материали);
- сборници със стандарти.

Услуги, предоставяни от БИС

- **Продажба на стандарти, проекти на стандарти, стандартизационни документи и други издания**
 - на място,
 - онлайн,
 - по пощата.
- **Информационни услуги в областта на стандартизацията**
 - предоставяне на информация по телефона и по e-mail;
 - ползване на стандартите в читалнята към специализираната библиотека;
 - поддържане на интернет страница с актуална информация за дейността по стандартизация.

➤ **Обучения в областта на стандартизацията, осигуряващи следните предимства:**

- пряк достъп до информация за стандартите и до други информационни услуги, предлагани от БИС;
- придобиване на знания и подкрепа при прилагането на стандартите;
- мотивация за участие в работата по разработване на стандарти на национално, европейско и международно ниво.

Авторски права и права върху стандартите

- БИС е носител на авторските права върху българските стандарти и българските стандартизационни документи. Съгласно Закона за националната стандартизация единствено БИС има право да разпространява стандартите и стандартизационните документи на територията на България, както и свързаната с тях информация.
- Като национален орган по стандартизация БИС притежава правата за разпространение на стандартите на европейските (CEN/CENELEC/ETSI) и международните (ISO/IEC) организации по стандартизация, както и на някои чуждестранни национални организации (DIN, BSI, UNI и ASTM), с които има споразумения.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТ „УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА СТАНДАРТИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ“ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“

С реализирането на проект „Усъвършенстване на системата за стандартизация в България“ БИС постигна следните резултати:

- ✓ За първи път в България има пълна картина за схващането на предприятията относно прилагането на стандартите, както и за дейността на БИС. Две социологически проучвания и анализи показаха къде да насочим своите усилия, за да информираме и насърчим прилагането на стандартите, за да бъдат българските предприятия конкурентоспособни на Общия европейски пазар.
- ✓ Проведена е широкомащабна информационна кампания за популяризиране на стандартите и БИС в цялата страна. Десетки семинари и кръгли маси запознаха бизнеса с националната инфраструктура по качество – стандартизация, техническо законодателство, сертификация, акредитация, метрология и т.н. Проведоха се общо 36 събития в цяла България – 7 общи информационни семинари, 11 специализирани и 9 кръгли маси. Кампанията обхвана и 9 специализирани обучения по стандартизация на различни теми за представители на бизнеса.
- ✓ Не само бизнесът, но и цялото общество научи повече за огромното значение на стандартите и за стандартизацията като дейност. За първи път в България бяха излъчени рекламни клипове, популяризиращи ролята на стандартите в национален ефир. Десетки медии – национални и регионални, електронни и печатни, специализирани и информационни, показаха важността на стандартизацията сред цялата общественост, защото стандартите се „грижат“ за здравето и безопасността на всички.

- ✓ Информационни материали популяризираха ролята на стандартите за успешен бизнес. Информационната обща брошура запознава с дейността на БИС и услугите, които предоставя, а също и с ползата от стандартите за гарантирането на безопасност на продуктите, качество при предоставянето на услугите и управлението. Изработени са и 6 специализирани тематични брошури, съобразени с потребностите на българската икономика. Информационните материали са отпечатани на екологична хартия, тъй като стандартите способстват и за опазването на околната среда.
- ✓ Изграден е Бизнес информационен център, в който се предоставят услуги както на място, така и по електронен път. Достъпът до информация и до стандарти и стандартизационни документи е лесен, бърз и качествен. Създаден е пълен електронен фонд от стандарти и стандартизационни документи.
- ✓ Създаден е и печатен център, оборудван със съвременна печатна техника, за издаване на стандарти и други документи и материали на БИС.
- ✓ Новият център за срещи, конференции и обучения вече осигурява отлични условия за работа на експерти и представители на бизнеса при разработването на национални, европейски или международни стандарти. В новите модерно и технологично оборудвани 3 заседателни зали се провеждат обучения и семинари за представители на предприятията, членове и експерти на БИС.
- ✓ Разработена е интегрирана база данни, която е достъпна за членовете на техническите комитети, както и за всички предприятия в България. Тя дава възможност за ефективно участие в процеса на европейската и международна стандартизация при обсъждане на проектите на стандарти и формиране на национално становище. БИС предоставя ценна комплексна информация относно връзката между изискванията на стандартите и нормативните актове, процедурите за оценяване на съответствието и други важни за стандартизацията дейности.
- ✓ Дейността на БИС е свързана с обработка и обмен на огромен поток от информация и данни, което е немислимо без надеждна IT техника, информационни връзки и бърз интернет. Осигурен е бърз и надежден достъп на предприятията до продуктите и услугите на БИС. Проектът подобри комуникацията на БИС с европейските, международните и чуждестранните организации по стандартизация, позволяваща по-пълната интеграция и защита интересите на българския бизнес.
- ✓ Служители и експерти от БИС повишиха квалификацията си чрез обучения и обмяна на опит във водеща организация за стандартизация в Европа. Те се запознаха на място с практическата работа в AENOR – сродна организация по стандартизация с богат опит и висок престиж. Повишена е квалификацията на секретари и експерти от техническите комитети за активна работа по национална, европейска и международна стандартизация.
- ✓ Около сто български представители взеха участие в различни работни срещи и заседания на техническите комитети и работните органи на CEN/ CENELEC и ISO/IEC в цял свят, където защитиха интересите на българския бизнес и на страната ни.
- ✓ БИС бе за първи път домакин на най-големия европейски форум за стандартизация - Общата годишна среща на CEN/CENELEC през 2012 година. Проектът предостави уникална възможност на българския бизнес да се срещне с представители на всички национални организации за стандартизация в Европа. Проведеха се два бизнес форума, както и изложение за фирмите – членове на БИС и бизнес организации от България.

- ✓ Въведената система за управление на качеството в БИС в съответствие с БДС EN ISO 9001:2008 допринесе за по-добрата организация на работа и повиши качеството на предлаганите услуги.
- ✓ С развитието на ефективно функционираща система за оценяване на съответствието в съответствие с общопризнатите на европейско и международно ниво сертификационни схеми, БИС способства за осигуряване на условия за удовлетворяване изискванията на пазара и бизнеса и спомага за признаването на качеството на продуктите и доброто представяне на българските производители на пазара и премахване на техническите пречки в търговията.
- ✓ Разработени са стратегически насоки и мерки за развитие на БИС до 2017 г. На базата на стотици анкети са изготвени анализи за състоянието на стандартизационната система в България, за оптимизиране на дейността на БИС, за маркетинг и развитие на човешките ресурси. Това допринася за сигурност, устойчивост и популярност не само на организацията, а на българската икономика като цяло.

• **Нови услуги, предоставяни от БИС в резултат от изпълнението на проекта**

Благодарение на внедрената система за управление на качеството по БДС EN ISO 9001:2008 и подобрената инфраструктура БИС предоставя услуги с повишено качество.

- ✓ Нови онлайн услуги, високоскоростен интернет достъп, нова подобрена интернет страница с нови функционалности и актуална информация чрез развитата и наградена информационна система.
- ✓ Онлайн достъп до всички стандарти чрез електронизиране на целия фонд от стандарти.
- ✓ Нови услуги за клиентите на място в комфортни условия в изградения Бизнес информационен център.
- ✓ Различни обучения по актуални въпроси на стандартизацията в залите на оборудвания със съвременна техника Център за срещи и обучения.
- ✓ Изработване и отпечатване на стандарти и други издания на БИС с подобрено качество чрез високотехнологична печатна техника.
- ✓ Нови издания на БИС – сборници със стандарти, информационни и специализирани брошури.
- ✓ Разработване на сертификационни схеми за продукти и услуги в приоритетни области на доброволната сертификация.

Успешното реализиране на проекта не само повиши административния и технически капацитет на БИС, но и оказва позитивен ефект върху националната инфраструктура по качеството.

Къде да намерим необходимата информация за стандарти и специализирани издания на Българския институт за стандартизация?

Българският институт за стандартизация разполага с информационен център и библиотека с читалня.

Работно време: **понеделник – петък**

9.00–12.30

13.30–16.30

Тел. 02/ 81 74 582 – Библиотека

Тел. 02/ 81 74 523 – Информационен център

В Българския институт за стандартизация ще намерите информация за:

1. Продажба на стандарти и специализирани издания

За поръчка и закупуване на стандарти и специализирани издания на БИС можете да използвате един от следните начини:

- В Информационния център на БИС на адрес: гр. София, кв. „Изгрев“, ул. „Лъчезар Станчев“ № 13, библиотека стандарти
- По електронната поща: info@bds-bg.org,
- По факс: 02/873-55-97,
- Онлайн на нашата интернет страница на адрес: www.bds-bg.org
Плащане – в касата на БИС, по банков път или чрез www.epay.bg

За получаване на поръчаните стандарти можете да изберете или доставка чрез куриер, получаване на място в БИС или он-лайн през интернет страницата на БИС.

2. Подробни и допълнителни справки за стандарти – в информационния център на БИС:

- библиографска справка,
- тематична справка в определена област,
- справка за актуалност за национални, европейски, международни и чуждестранни стандарти.

Тел: 02/ 81 74 523

E-mail: info@bds-bg.org

БИС има изключителното право да издава, възпроизвежда, разпространява и продава българските стандарти и българските стандартизационни документи®.

ДЕСЕТ ПРИЧИНИ ДА ИЗПОЛЗВАТЕ СТАНДАРТИТЕ

1. За да подобрите качеството на вашия продукт или услуга

Високото качество винаги е много силен аргумент при продажбата на даден продукт. Прилагането на стандарти подобрява качеството и увеличава продажбите на предлаганите продукти и услуги, а това е един от най-добрите начини да се задържат постоянните клиенти.

2. За да привлечете нови клиенти

Стандартите са най-ефективният начин да убедите потребителите, че вашият продукт отговаря на най-високите и разпространени изисквания за качество, безопасност и сигурност.

3. За да повишите конкурентоспособността си

Прилагането на стандарти затвърждава репутацията, че вашият бизнес преследва отлично качество. Това може да ви даде голямо предимство пред конкурентите, които не прилагат стандарти и дори може да привлечете техни клиенти.

4. За да затвърдите доверието във вашия бизнес

С въвеждането на стандарти ще увеличите доверието на клиентите към вашия продукт. Прилагането на определени стандарти, например свързани с опазването на околната среда, може да способства за доброто ви име в обществото.

5. За да намалите вероятността от грешки

Стандартите предоставят на бизнеса сигурна отправна точка, която намалява риска от грешки и недоразумения. Така няма да губите време и пари за разработване на продукти, които не отговарят на нужното качество и съответните изисквания. Освен загуба на пари грешките вредят и на вашата репутация.

6. За да намалите разходите

Прилагането на технически стандарт ще намали разходите за проучване и разработка и нуждата от създаване на вече съществуващи продукти. С въвеждане на стандарт за система за управление ще подобрите организацията на работа и ще направите бизнеса си много по-доходоносен.

7. За да бъдат вашите продукти конкурентни

Прилагането на технически стандарти гарантира, че вашите стоки и услуги са конкурентоспособни. Това е най-ефективният начин да се увеличи максимално вашият потенциален пазар и със сигурност е предимство при износа на продукти.

8. За съответствие със задължителните изисквания

Стандартите са доброволни и законово не сте задължени да ги прилагате. Това, че вашите продукти отговарят на определените изисквания, помага в случаите, когато те трябва да съответстват и на задължителни нормативни разпоредби, свързани с безопасността на продуктите и опазването на околната среда. Вашата продукция няма да може да се продава на някои пазари, ако тя не отговаря на определени критерии за качество и безопасност. Прилагането на стандарти спестява време, усилия, разходи и дава увереност, че спазвате задълженията си.

9. За да улесните износа на вашите продукти

Много стоки трябва да отговарят на спецификациите, определени от Директивите на ЕС, за да могат да се продават на Общия европейски пазар. Такива продукти обикновено трябва да носят маркировка CE. Ако постигнете това, ще можете да продавате стоките си в държави – членки на ЕС.

10. За да увеличите шансовете си за успех

Включването на стандартите като част от вашата маркетингова стратегия ще даде много по-голям шанс за успех на вашия продукт. Прилагането на стандарти увеличава шансовете ви за успех на пазари, където те се изискват.